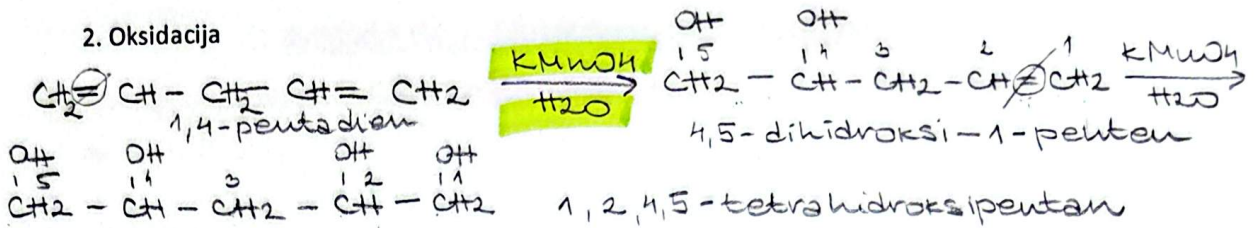
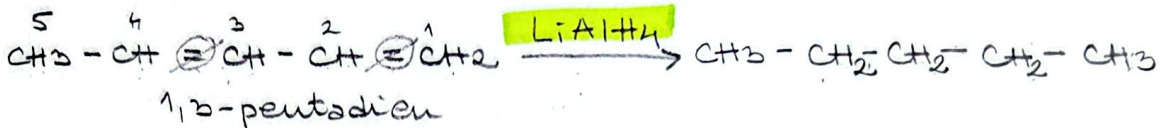

2. Oksidacija

3. Redukcija

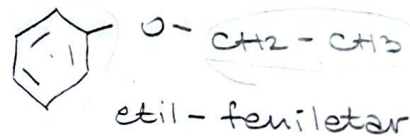
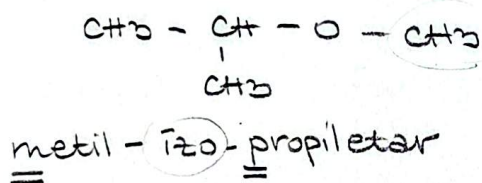
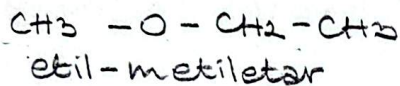

ETRI

Etri su jedinjenja kod kojih su za kiseonik vezane dve alkil (aril) grupe.

Funkcionalna grupa: $-\text{O}-$

Nomenklatura:

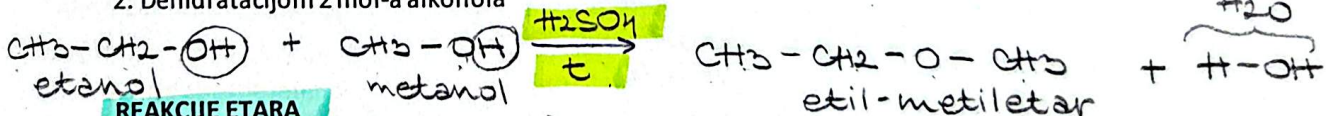

DOBIJANJE ETARA

1. Reakcijom alkohola sa alkil-halogenidom

2. Dehidracijom 2 mol-a alkohola

REAKCIJE ETARA

(neorganskim)

1. Reakcija sa jakim mineralnim kiselinama uz zagrevanje

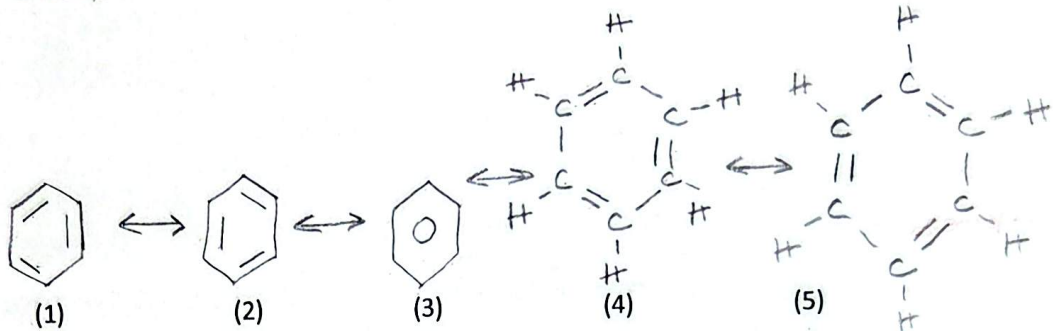

Zadaci i definicije su preuzeti ili adaptirani iz publikacije „Praktikum iz hemije“ i ispitnih materijala autora mr Dominik Brkić i Aleksandre Božić (VSSS Beogradska politehnika).

AROMATICNI UGLJOVODONICI (AROMATI)

Aromaticni ugljovodonici sadrže benzenov prsten (C_6H_6).

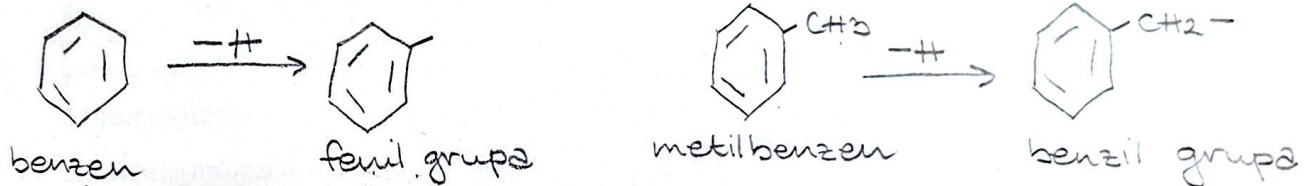
Benzen - C_6H_6

Karakteristične reakcije su adicija i supstitucija (zamena). Aromaticni ugljovodonici se u reakcijama supstitucije ponasaju kao alkani, dok se u reakcijama adicije ponasaju kao alkeni.

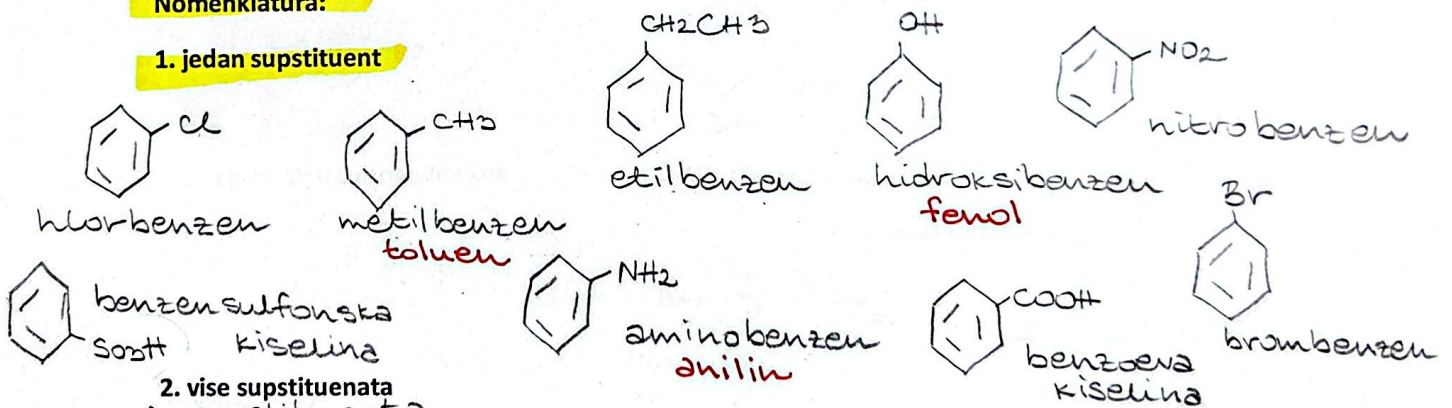
ARIL GRUPE

Aril grupe nastaju odvajanjem jednog vodikovog atoma iz molekula aromaticnog jedinjenja.

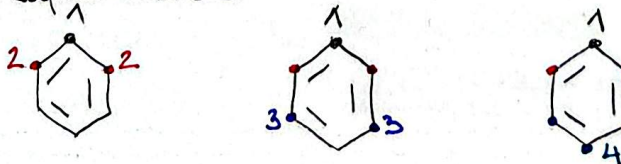

Nomenklatura:

1. jedan supstituent

2. više supstituenata 2 supstituenta

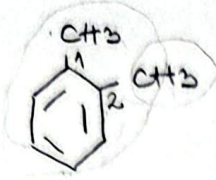

Zadaci i definicije su preuzeti ili adaptirani iz publikacije „Praktikum iz hemije“ i ispitnih materijala autora mr Dominik Brkić i Aleksandre Božić (VŠSS Beogradska politehnika).

1,2 - orto - o

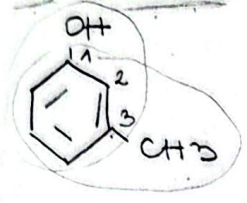
1,3 - meta - m

1,4 - para - p

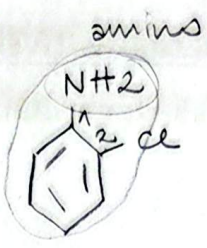

1,2-dimetilbenzen
 o-metil toluen

o-ksilen

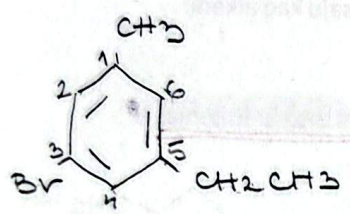

1-hidroksi-3-metilbenzen
 m-metilfenol
 m-hidroksitoluen
m-krezol

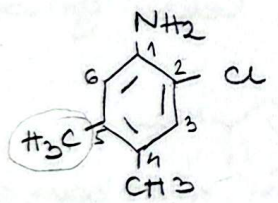

1-amino-2-klorobenzen
 o-kloranilin

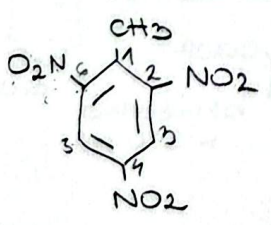
trivijalno => MORA o, m, p.
 IUPAC => MORA 1, 2, 3..

3-brom-5-etil-1-metilbenzen
 3-brom-5-etil toluen

1-amino-2-klor-4,5-dimetilbenzen
 2-klor-4,5-dimetilanilin

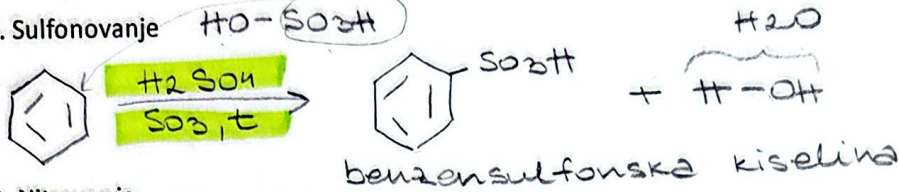
nitro grupa NO₂
 nitro

1-metil-2,4,6-trinitrobenzen
 2,4,6-trinitrotoluen

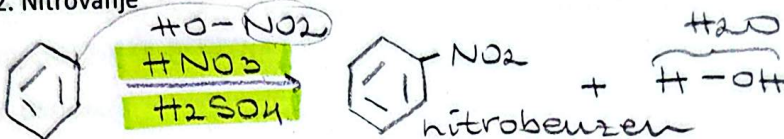
izuzetno stabilan

REAKCIJE BENZENA:

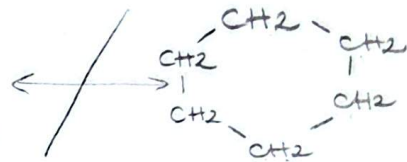
1. Sulfonovanje

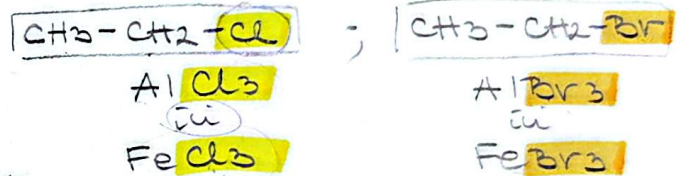
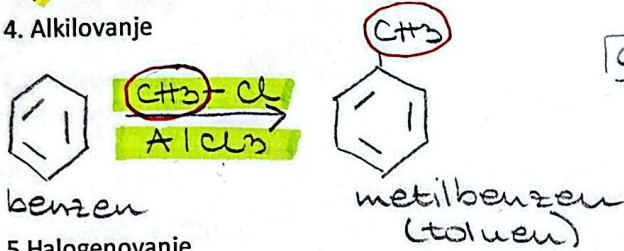
2. Nitrovanje

3. Adicija vodonika / hidrogenovanje

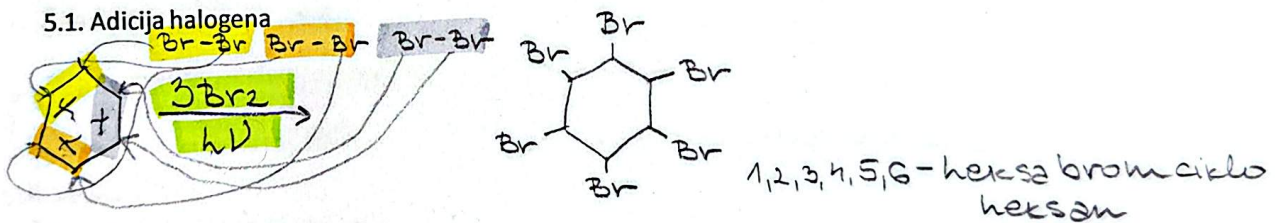

4. Alkilovanje

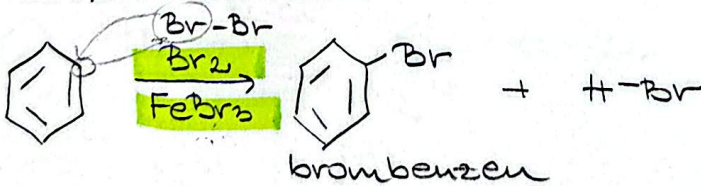

5. Halogenovanje

5.1. Adicija halogena

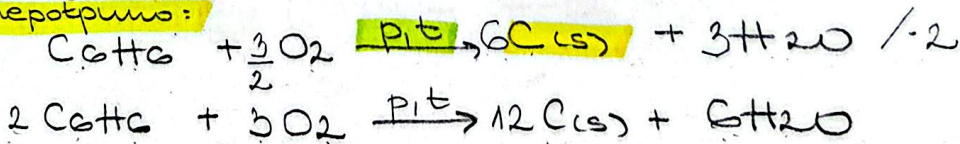

5.2. u prisustvu Luisove kiseline

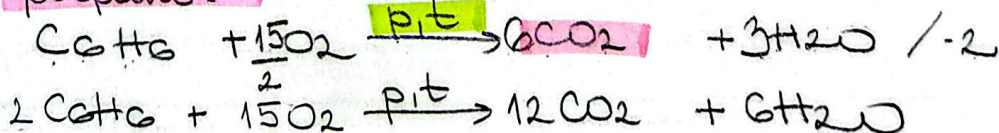

6. Sagorevanje

nepotpuno:

potpuno:

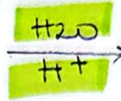
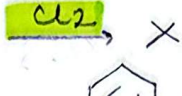
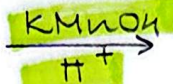

Zadaci i definicije su preuzeti ili adaptirani iz publikacije „Praktikum iz hemije“ i ispitnih materijala autora mr Dominik Brkić i Aleksandre Božić (VŠSS Beogradska politehnika).

7. Oksidacija

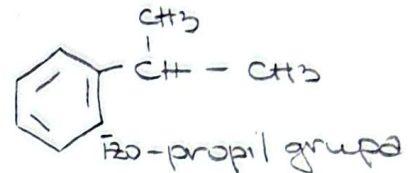
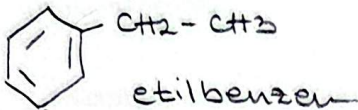
8. Halogenovanje

9. Hidroliza / Adicija vode

nema r-je, jer je c1ccccc1 stabilan, a katalizatori nisu dovoljno agresivni

ALKILBENZENI

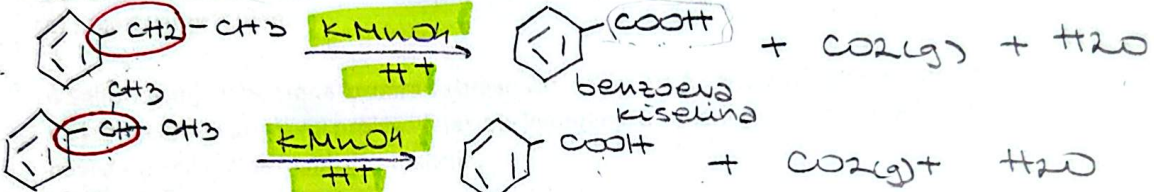

REAKCIJE ALKIL BENZENA

1. Oksidacija

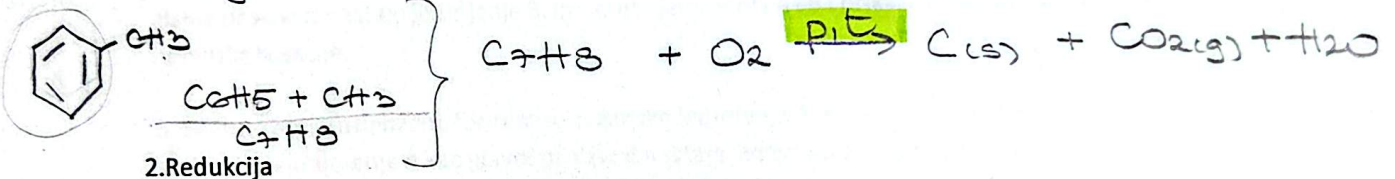
1.1. Oksidaciono sredstvo

mora da ima H / nema H = nema [O]

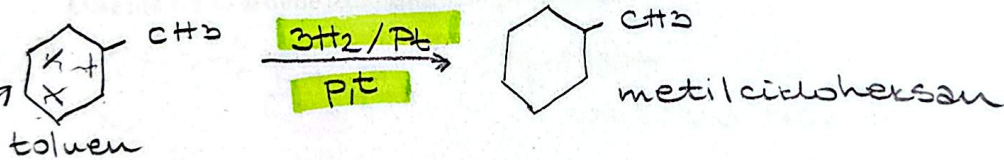

1.2. Kiseonikom

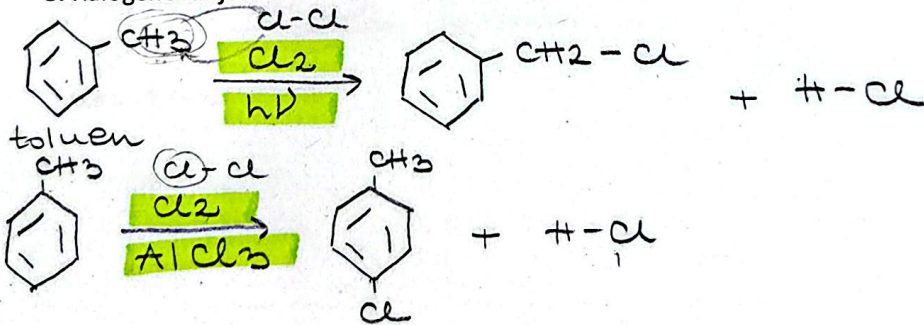
(sagorevanje)

2. Redukcija

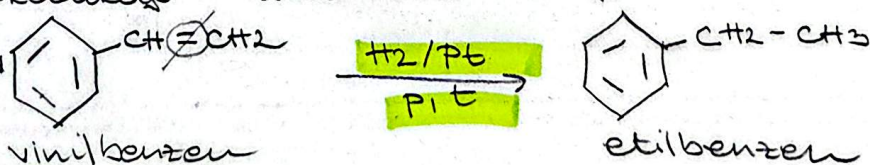
3. Halogenovanje

Zadaci i definicije su preuzeti ili adaptirani iz publikacije „Praktikum iz hemije“ i ispitnih materijala autora mr Dominik Brkić i Aleksandre Božić (VŠSS Beogradska politehnika).

Redukcija

"lakša meta od c1ccccc1"

vinilbenzen

etilbenzen

ZADACI ZA VEZBU:

1. Objasnite strukturu benzenovog jezgra i koje su reakcije karakteristicne za aromaticna jedinjenja.
2. Izaberite reagense kojim se mogu razlikovati sledeca jedinjenja i predstavite sve navedene jednacine hemijskih reakcija:

a) toluen i benzen

reaguje ✓
ne sme da reaguje x

3. Prikazite sledece jednacine hemijskih reakcija i imenujte proizvode:

a) nitrovanje benzena

b) hlorovanje benzena u prisustvu Luisove kiseline

c) sulfonovanje benzena

d) benzen i terc-butil-bromid u prisustvu aluminijum-jodida

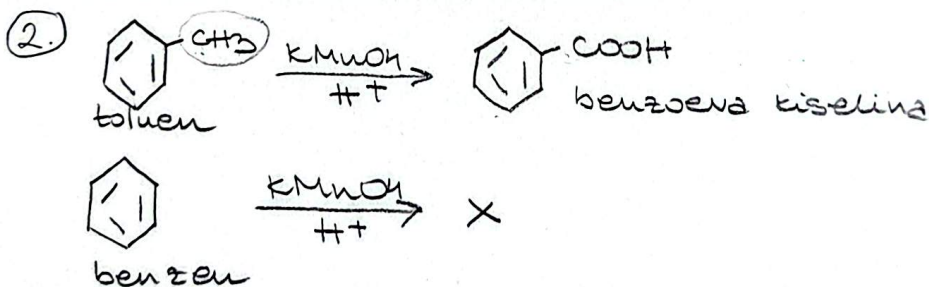
e) sagorevanje toluena

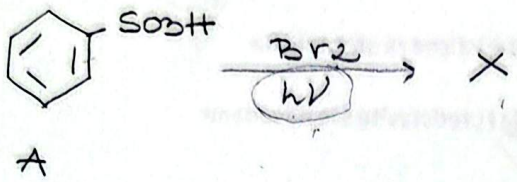
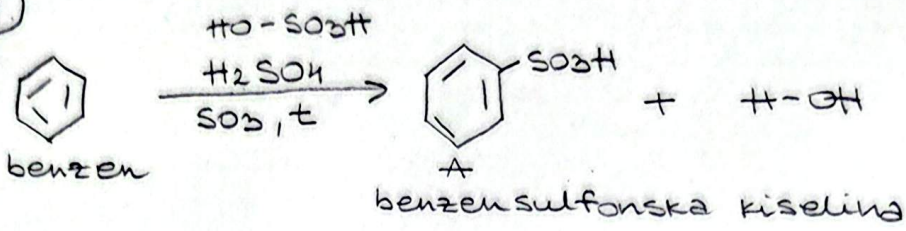
4. Sulfonovanjem benzena formira se organsko jedinjenje A. Dejstvom broma u prisustvu svetlosti na jedinjenje A kao glavni proizvod nastaje jedinjenje B. Imenujte jedinjenja A i B i prikazite sve navedene jednacine hemijskih reakcija.

5. Nitrovanjem benzena formira se organsko jedinjenje A. Hidrogenovanjem jedinjenja A kao glavni proizvod nastaje jedinjenje B. Imenujte jedinjenja A i B i prikazite sve formule i prikazite hemijske reakcije.

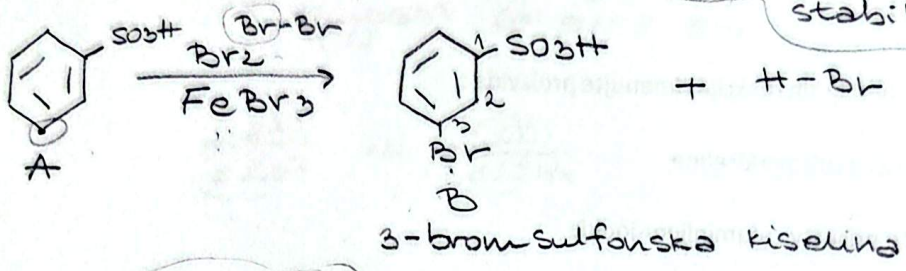
6. Sulfonovanjem benzena formira se organsko jedinjenje A. Reakcijom hlora u prisustvu svetlosti na jedinjenje A kao glavni proizvod nastaje jedinjenje B. Imenujte jedinjenja A i B i prikazite sve navedene jednacine hemijskih reakcija.

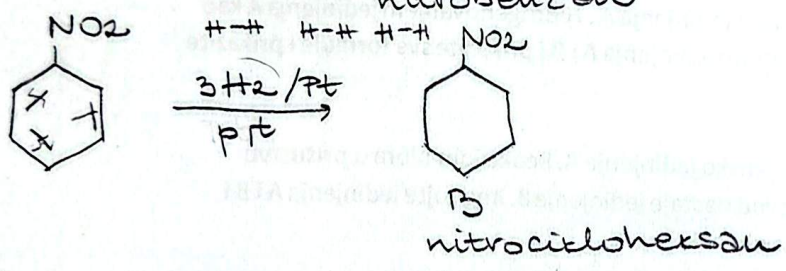
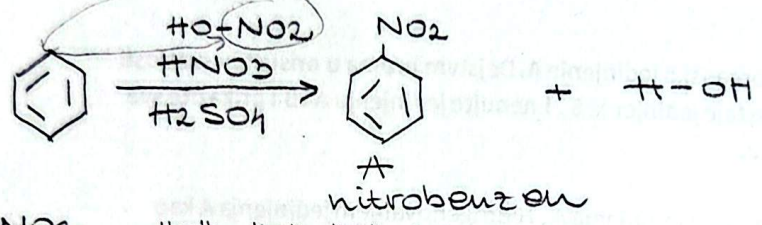
4

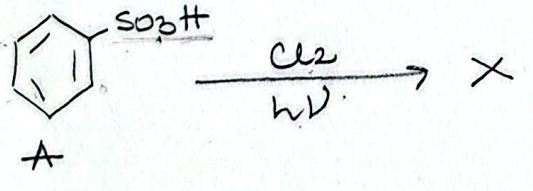
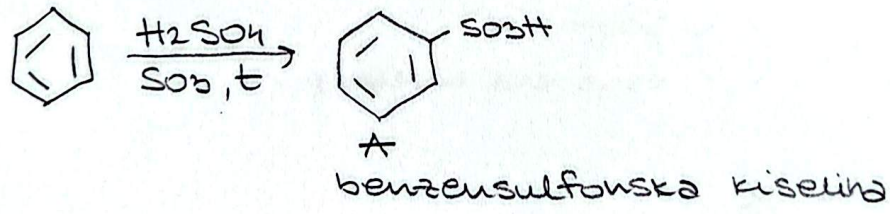
hv ne može da aktivira supstituciju na prstenu, jer nije dovoljno jak katalizator, a i SO₃H grupa dodatno stabilizuje prsten svojim -I efektom (induktivnim)

5

6

SO₃H ili NO₂ dezaktivirajuće grupe
 hv => napada samo bočni niz

